

УДК 378.17

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.44703

ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

©Л. Г. Горяна

В статті автор уперше вводить деякі категоріальні поняття впровадження здоров'язбережувальних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти України. Розкриває сутність формування готовності педагогічних працівників до впровадження здоров'язбережувальних технологій. На основі чітких дефініцій, які виключає їх неоднозначне та суперечливе тлумачення і поглиблює зміст професійної компетентності. Надає огляд нормативно-правових документів

Ключові слова: здоров'язбережувальні технології, компетентність, методична культура, модернізація

In the article author first uses some categorical concept of implementation of health protection technologies in the system of postgraduate pedagogical education in Ukraine. The author reveals the essence of readiness for formation of teaching staff for implementation of health protection technologies. On the basis of clear definitions that exclude their ambiguous and contradictory interpretation it is deepened meaning of professional competence. The author reviews normative legal documents

Keywords: health-saving technologies, competence, methodological culture, modernization

1. Вступ

Проблема виживання людства в умовах стрімкого й недосконало регульованого процесу промислового виробництва, погіршення екологічного стану в зв'язку з катастрофою на ЧАЕС, зниження економічного, морального та гігієнічного рівня культури серед населення, неосвіченості в питаннях збереження та зміцнення власного й суспільного здоров'я потребує першочергового приділення уваги щодо орієнтування всіх ланок освіти, зокрема післядипломного підвищення кваліфікації педагогічних працівників на здоровий спосіб життя, вимагає формування нових світоглядних поглядів на біосоціальну та особистісну сутність людини. На них базуються соціальна, екологічна культура; бачення місця людини серед інших живих організмів на планеті; гігієнічне виховання людини, яка б уможливила адекватне реагування та активну діяльність у несприятливих для неї умовах довкілля, суспільства, серед неякісних споживчих продуктів харчування. Без указаних аспектів неможливе формування в усіх учасників навчально-виховного процесу духовно-моральних і громадянських принципів шанобливого ставлення до життя та здоров'я тих хто мешкає поряд і залишатиметься без змін.

2. Актуальність дослідження

Розвиток системи післядипломної педагогічної освіти обумовлений розширенням і якісною зміною діапазону професійної діяльності педагогічних працівників різних категорій. Зазначене диктує необхідність уточнення підходів і принципів управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій серед усіх учасників навчально-виховного процесу, тобто застосування спеціальних методів формування і організації змісту педагогічної діяльності у практиці навчальних закладів різного типу.

На сучасному етапі необхідність удосконалення структури і змісту професійних програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів обумовлена потребами системи осві-

ти, зростаючою складністю професійних функцій педагогічних працівників, яке є визначальним у нових умовах соціально-економічного та духовного розвитку суспільства [1]. Первинним стає розв'язання завдань посилення адресності підготовки фахівців, максимальній орієнтації на конкретні запити освітніх установ усіх типів, збереження вибору педагогічними працівниками власної освітньої траєкторії.

Результатом реалізації індивідуальної здоров'язбережувальної траєкторії особистісно-професійного самовдосконалення педагогічного працівника є осмислення власної професійної позиції і вибудовування свого темпу, стилю професійного самовдосконалення.

У кожному конкретному випадку побудови індивідуального здоров'язбережувального виміру особисто-професійного самовдосконалення педагогічного працівника будь-якої категорії може бути розроблена інша структура, залежно від мети, що надає імпульс для професійного зростання.

Таким чином, варіативність, зміст індивідуальної безперервної лінії професійного самовдосконалення визначається структурою цілей, які педагогічні працівники ставлять перед собою в процесі підвищення кваліфікації. Головним критерієм, що визначає цілі, завдання і структуру індивідуальної здоров'язбережувальної траєкторії особистісно-професійного самовдосконалення педагогічного працівника в процесі підвищення кваліфікації є потреби та мотиви самого педагогічного працівника.

Мета статті полягає в огляді сучасних підходів щодо дослідження проблеми взаємозалежності методичної культури педагогічних працівників, процесу управління від та вибору конкретних методів впровадження здоров'язбережувальних технологій у сучасних умовах розвитку післядипломної педагогічної освіти.

Завданням статті є розкриття проблеми знаходження адекватних методик управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій; ви-

ділення невирішених раніше питань формування здорового способу життя як педагогічної проблеми.

3. Аналіз основних нормативно-правових документів, досліджень і публікацій, в яких висвітлено розв'язання запропонованої проблеми

Концептуальні положення щодо змісту, форм і організації післядипломної педагогічної освіти базуються на засадах Конституції України, законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту»,

У матеріалах Міжгалузевої Комплексної Програми "Здоров'я нації" на 2002–2011 роки наводяться дані про те, що протягом останнього десятиліття в Україні середня очікувана тривалість життя у чоловіків скоротилася на 2,4, а у жінок – на 0,9 року. Різниця тривалості життя в Україні і країнах Західної Європи становить для чоловічого населення 12,8, жіночого – 7,8 року. У структурі захворюваності переважають хронічні неінфекційні хвороби (серцево-судинні захворювання, злоякісні новоутворення, психічні та ендокринні розлади, алергічні прояви), що характеризуються негативною динамікою

Критична ситуація зі станом здоров'я населення України, а особливо дитячого, потребувала перегляду державної політики в галузі охорони здоров'я. Указом Президента України затверджено Національну програму "Діти України", основним завданням якої є "створення оптимальних умов для фізичного, психічного, соціального і духовного розвитку дітей, формування гармонійно розвиненої особистості, виховання громадянина, здатного до повноцінної життєдіяльності в усіх сферах виробництва, науки, освіти і культури".

З метою поліпшення здоров'я молоді в Україні було ухвалено комплексні і цільові програми державного рівня, зокрема Цільову комплексну програму генетичного моніторингу в Україні на 1999–2003 роки, Цільову комплексну програму "Фізичне виховання – здоров'я нації" [2], упровадження яких потребувало перегляду сформованих стереотипів поведінки сучасної молоді, переосмислення концептуальної моделі здоров'я з урахуванням того, що провідне значення у його збереженні та зміцненні належить способу життя.

Про послідовність діяльності уряду щодо питань формування здорового способу життя молоді свідчить той факт, що у 2001 році видані Укази "Про додаткові заходи щодо забезпечення виконання Національної програми "Діти України" на період до 2005 року" та "Про Національну програму "Репродуктивне здоров'я 2005". Результатом особливої уваги держави до здоров'я молоді є створення нормативно-правової бази щодо формування здорового способу життя молодого покоління в галузі освіти. Підтвердженням цього є Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття) [2], Концепція національного виховання [3] тощо.

Згідно з ухваленим у 1998 році документом "Політика досягнення здоров'я для всіх у XXI столітті" усі держави-члени Євробюро ВООЗ, зокрема й Україна, включаються в розроблення і здійснення

політики формування здорового способу життя населення, а особливо молоді, на державному, регіональному та місцевому рівнях за підтримки відповідних міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Принципи соціально-економічної політики, стратегічні напрями реформування в державі закладені у "Програму діяльності Кабінету Міністрів України на 2000–2004 роки". У ній проголошується, що метою соціальної і економічної стратегії уряду є досягнення соціального, матеріального і фізичного благополуччя людини. Головними критеріями досягнення цієї мети повинні стати зростання середньої тривалості життя, зниження смертності новонароджених, стабілізація стану здоров'я нації та подальше поліпшення і зростання його рівня, формування культури здоров'я і здорового способу життя [4]. На думку спеціалістів, ця програма реформування була не першою, але "такою, що має всі шанси бути реалізованою" [3]. Уперше у програму діяльності Кабінету Міністрів України внесені ризики, що можуть завадити здійсненню намічених перетворень.

Указом Президента України (№ 1313/2000) і "спрямована на реалізацію положень Конституції та законів України щодо ... створення умов для формування здорового способу життя" [5].

Для досягнення мети "збереження та зміцнення здоров'я населення, продовження періоду активного довголіття і тривалості життя людей" [5] у Концепції (п. "Створення умов для здорового способу життя") передбачалося виконати низку завдань, серед яких провідними були визначені такі:

– удосконалити нормативно-правову бази, формувати державну політику, спрямовану на збереження та зміцнення здоров'я населення;

– упровадити систему соціально-економічного стимулювання здорового способу життя, обмеження тютюнокуріння та реклами алкоголю, тютюну й інших шкідливих для здоров'я речовин;

– упровадити гігієнічне виховання населення в державну систему безперервного навчання і здійснення його на всіх етапах соціалізації особистості тощо [4].

Наголошення на необхідності використати в комплексі нормативно-правову базу, соціально-економічне стимулювання, державну систему безперервного навчання у здійсненні державної політики формування здорового способу життя виділяє "Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України" зпоміж інших документів як найбільш досконалий в теоретичному вимірі

Національної доктрини розвитку освіти, а також на вимогах документів ЮНЕСКО, Міжнародної організації співробітництва й розвитку освіти, МОП (Рекомендація про статус учителів, 1966 р.; Доповідь міжнародної Комісії з освіти ЮНЕСКО для XXI століття, 1996 р.; Всесвітня доповідь з освіти ЮНЕСКО, 1998 р. тощо), які наголошують на необхідності фундаменталізації професійної підготовки педагога, її безперервності, гуманістичної спрямованості, демократизації, всебічності та варіативності.

Цей висновок був зроблений в ході пошуку відповіді на запитання: "Чи були виконані завдання, визначені цією Концепцією?".

Задokumentовану відповідь на це запитання знаходимо в ухваленій 10 січня 2002 року Постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження Міжгалузевої Комплексної Програми "Здоров'я нації" на 2002–2011 роки", у якій зазначається, що на сучасному етапі однією з ключових проблем охорони здоров'я є "неефективність державної політики щодо формування здорового способу життя". Тому розділом ХІХ Програми "Формування здорового способу життя" передбачено виконання низки проєктів, серед яких можна відзначити такі:

- створення правового підґрунтя для формування здорового способу життя, гігієнічного виховання населення;

- перегляд обов'язкових та факультативних програм з фізичного виховання в загальноосвітніх закладах з метою розширення системи позашкільного фізичного виховання, широкого використання різноманітних форм, методів та засобів фізичної культури;

- включення в навчальні програми загальноосвітніх закладів такого важливого елементу підвищення адаптаційних ресурсів організму, як щоденна "година здоров'я" з використанням традиційних і нетрадиційних методів оздоровлення, спрямованих на підвищення рівня рухової активності до оптимальних величин;

- створення розгалуженої інфраструктури та індустрії здоров'я і активного відпочинку;

- забезпечення проведення в загальноосвітніх закладах заходів комплексної оптимізації використання учнями вільного часу, зокрема, впровадження різноманітних форм фізичної культури, психогігієни та психокорекції, оптимального рухового режиму тощо;

- проведення роботи з гігієнічного виховання населення з використанням засобів телебачення, радіо, літератури, театру, кіно, які сприяють формуванню здорового способу життя;

- створення й упровадження у повсякденну практику заходів соціально-економічного стимулювання і підтримки здорового способу життя;

- розроблення та представлення у міжнародній комп'ютерній системі "Інтернет" інформації щодо гігієнічного виховання та формування здорового способу життя;

- розширення міжнародного співробітництва з питань формування здорового способу життя, активізація участі в здійсненні міжнародних проєктів і програм ("Міста здоров'я", "Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю", CINDI, "Здоров'я на робочих місцях", "Європа без тютюну", "Молодь за здоров'я" тощо), налагодження співпраці з Міжнародним союзом сприяння здоров'ю і санітарній освіті, Асоціацією міст здоров'я, ЮНІСЕФ та іншими міжнародними організаціями;

Розроблення цільових комплексних програм зміцнення здоров'я, що стосуються:

1. Профілактики тютюнокуріння.

2. Профілактики та подолання наркоманії, токсикоманії, алкоголізму.

3. Розвитку фізичної культури та організації дозвілля населення.

4. Статевого виховання населення.

5. Поліпшення харчування населення і підвищення якості харчових продуктів.

6. Поліпшення стану психічного здоров'я тощо.

У Національній доктрині розвитку освіти серед найважливіших індивідуалізація й диференціація післядипломної педагогічної освіти з позицій гуманістичної парадигми надає якісно нового рівня діяльності педагога на основі особистісного здобуття ним педагогічних знань, професійного саморозвитку з урахуванням низки психолого-педагогічних передумов.

Різні підходи до створення сучасних умов професійного розвитку відображені у побудові інноваційної моделі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів [2, 3, 5]. Поширення у сфері післядипломної педагогічної освіти технологій індивідуалізації, здоров'язбереження, варіативності та відкритості освітнього процесу впливатиме на особистісні якості педагогічних працівників.

Аналіз тактики та стратегії уряду України щодо питань формування здорового способу життя молоді дав змогу встановити, що подальшим кроком реалізації його скоординованої політики у цьому питанні став Указ Президента України "Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності в суспільстві та утвердження здорового способу життя" (15 березня 2002 року). У ньому вказано, що "виходячи з недостатності здійснюваних заходів щодо зміцнення моральних та етичних засад у суспільстві, з метою посилення захисту моралі, а також збереження вікових культурних традицій українського народу від негативного впливу культури насильства, жорстокості ..., ліквідації наркоманії та інших ганебних явищ, які перешкоджають реалізації конституційних прав і свобод людини, ... утвердженню здорового способу життя громадян ..." планується зосередити всі зусилля державних структур на "захист моралі, утвердження в суспільстві загальнолюдських гуманістичних цінностей, здорового способу життя, докорінне вдосконалення системи духовного, морально-етичного, патріотичного виховання передусім молоді та дітей..." [5]. Показовим є також те, що в Указі відзначається, що все вище перераховане "є на сучасному етапі одним із пріоритетних напрямів діяльності Кабінету Міністрів України, всіх центральних та місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, навчальних закладів ..." [4].

Виконуючи Указ Президента України, Міністерство освіти і науки ініціювало у 2002–2003 навчальному році проведення у вищих, професійно-технічних та загальноосвітніх навчальних закладах України першої лекції (уроку) на тему "Здоров'я молоді – здоров'я нації", що створило реальну можливість використання творчого потенціалу працівників сфери освіти у здійсненні загальнодержавного завдання формування здорового способу життя дітей і молоді.

Про послідовність уваги уряду до означеної проблеми свідчать подальші кроки щодо забезпечення її нормативної бази, а саме затвердження наказом

МОН України (від 21.07.2004 р.) концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді [5] та наказ МОН і МОЗ України (№ 242/178 від 21.04.2005 р.) про посилення роботи з профілактики захворюваності та формування здорового способу життя учнівської і студентської молоді в Україні [2].

Усе вищезгадане є підставою для висновку про те, що в ситуації, яка склалася в Україні, розв'язання проблем збереження здоров'я молоді шляхом залучення її до здорового способу життя можливе лише за умови врахування всього комплексу правових, соціально-економічних, культурологічних, навчально-виховних чинників, координації зусиль усіх державних і недержавних інститутів, діяльність яких пов'язана з людиною, освітніх закладів всіх рівнів тощо. Сьогодні здоров'язбереження є головним важелем самореалізації особистості, її життєвого успіху і щастя людини, і, водночас, – критерій добробуту держави, чинник створення соціального багатства країни.

Сукупність мотивів – мотивація – визначає *modus vivendi*, тобто спосіб життя. Для здоров'я збереження дуже важливо створити у педагогічних працівників мотивацію до здорового способу життя. Питання досить складне і потребує спеціальних соціальних, психологічних, педагогічних, медичних та інших досліджень. Як векторне можна визначити завдання, сформульоване у Постанові Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р.: "Забезпечити підвищення рівня наукових розробок і наукового супроводження розроблених моделей і систем формування здорового способу життя з урахуванням економічних, соціальних, медичних, педагогічних, психологічних та інших аспектів проблеми" [5].

Здоровий спосіб життя, турбота про здоров'я, які є природними атрибутами мирного життя, показниками соціальної й економічної стабільності, поринули у безодні проблем війни й економічно важких років відбудови. Управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій вимагає системної та систематичної підготовки педагогічних працівників.

Значущість зазначеної проблеми висвітлювали знані класики: задумом Й. Г. Песталоцці, було переконання, що не лише техніка викладання свого предмета, але й набути відповідні вміння у сфері виховної роботи, включаючи гігієнічну і фізичну культуру.

Ретроспективний аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень із запропонованої нами теми засвідчує, що існують різні наукові розвідки щодо нових парадигм в організації вдосконалення ключових професійних компетентностей педагогічних працівників у системі ІППО. Наприклад, підходу впровадження дистанційного підвищення кваліфікації, зорієнтованої на професійний розвиток педагогічних працівників, підготовку та вдосконалення тьютерського супроводу для забезпечення індивідуалізації, варіативності та відкритості навчального процесу не тільки в ІППО, а й на всіх етапах міжкурсового періоду. Аналіз науково-педагогічної думки дає підстави для висновку, що теорія післядипломної педагогічної освіти залишається недостатньо розробленою з точки зору потреб нової педагогічної реальності й освіти.

У дисертаційному дослідженні В. І. Лугового підготовка педагогів трактується як вагома складова світової та вітчизняної освіти. Вчений вважає: сучасні суперечності й тенденції педагогічної освіти виведено із загальних та спеціальних закономірностей структурування, функціонування й розвитку освітньої системи. Запропоновано нову концепцію людиноорієнтованої педагогічної освіти. Різні підходи до створення сучасних умов професійного розвитку відображались за різними аспектами у побудові інноваційної моделі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, на які спрямували свої праці знані вітчизняні науковці: (М. Б. Євтух, Р. Н. Зубяк, Н. І. Клокур, С. В. Крисяка, А. І. Кузьмінського, Т. М. Сорочан, Л. Є. Сігаєва, О. М. Пехота, О. П. Тонконог, П. В. Худоминський, О. І. Шиян, В. В. Олійник, Є. Р. Чернишова, І. І. Якухно).

Сорочан Т. М. на основі аналізу державних документів зазначає, що перехід України на інноваційну стратегію розвитку, вже не обмежується підготовкою кадрів, а розглядається ширше, як моделювання соціальних процесів шляхом формування навичок, життєвих орієнтирів, ціннісних орієнтацій людей. На думку українських науковців В. В. Олійника, Н. І. Клокар, В. І. Пуцова, М. Романенка, Є. Р. Чернишової – післядипломна педагогічна освіта стає інноваційною, оскільки виконує системоутворюючі функції як соціальних процесів, так і особистісного розвитку. Післядипломна педагогічна освіта створює соціально-освітній простір, у якому може вдосконалюватися кожен професіонал.

Різні підходи до створення сучасних умов професійного розвитку педагогічних працівників різних категорій відображенні у побудові інноваційної моделі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів знаходимо в сучасних дослідженнях.

Науковий інтерес становлять дослідження Є. Р. Чернишової присвячені формуванню кадрового потенціалу навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти, в яких учений обґрунтовує науково-практичні основи підготовки педагогічних кадрів, визначені сучасні тенденції стабільного існування зазначеної освітньої галузі, засади підготовки науково-педагогічних працівників до роботи у системі ІППО [6, 7]. Заслугує на увагу дослідження І. І. Драч, яка у монографії висвітлила теоретико-методичні засади управлінню формуванням професійної компетентності підготовки магістрантів педагогіки вищої школи (2013). У дослідженнях М. В. Набоки комплексно розкрито особливості ефективності управління загальною середньою освітою регіону. Розроблено модель оцінювання та технології управління (2013).

Але модернізація вітчизняної післядипломної педагогічної освіти буде не повною без формування в педагогічних працівників готовності до управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій. Результати дослідження свідчать про те, що нині система післядипломної педагогічної освіти є у деякій мірі є фрагментарною, концептуально недостатньо сформованою, дезінтегрованою з дослідницько-інноваційною сферою національної системи освіти.

Наприклад, в аналізі наукових доробок Л. М. Калініна зауважує, що «управлінська культура керівника має безпосередній вплив на організаційну культуру навчального закладу. Тому особистісний та культурний розвиток керівника має якісну соціалізацію з культурологічною домінантою переважної більшості учнівської молоді» [8, 9].

Аналізу підготовки майбутніх вчителів до формування здорового та безпечного способу життя присвячені докторські дисертації таких вітчизняних і зарубіжних дослідників: В. І. Бобрицької, К. М. Дурай-Новакової, А. Й. Капської, В. Ю. Горашенко, Т. В. Іванової, К. М. Ліненко, О. Г. Мороза, А. Г. Хрипкової, І. Т. Суравегиної та ін.

Значний інтерес до розуміння суті управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у практику закладів освіти щодо формування в учнів здорового та безпечного способу життя мають дослідження вітчизняних і зарубіжних учених про свідомість, самосвідомість, самопізнання людиною суті здорового способу життя (М. А. Бердяєв, О. М. Леонтьєв, І. С. Кон, П. Тейяр де Шарден). Цінними у контексті досліджуваної нами проблеми є праці американських учених Г. Олппорта, Д. Каца.

Узагальнення низки наукових розвідок, аналізуючи джерельну базу розкритої проблеми в статті засвідчив, що проблема підготовки педагогічних працівників до управління з різних проблем досліджується вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Але досліджень з методики управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти у край мало.

4. Тенденції управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у систему післядипломної освіти

В усьому світі впровадження в навчальні предмети основ здоров'я вважається інноваційним підходом.

На всіх етапах розвитку суспільства людство постійно прагнуло до забезпечення особистої безпеки та збереження життя і здоров'я в системі «людина – середовище існування». Під час цілого комплексу негативно діючих суспільних, природних явищ і процесів життєдіяльності людини згадана проблема досі залишається актуальною.

Особливістю враження населення під час різноманітних катастроф (техногенних, екологічних, суспільних) є поява миттєвих масових утрат, які вимагають проведення невідкладних заходів наприклад, надання першої долікарської допомоги, до якої повинно бути підготовлено й навчено населення, котру повинна вміти надавати кожна людина. Зазначене вимагає ґрунтовних знань власного організму, механізмів проходження фізіологічних процесів, уміння спостерігати за станом свого здоров'я.

Від готовності педагогічного працівника, відповідно до посадових вимог, які регламентують впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній простір, залежить від сформованості ключової здоров'язбережувальної компетентності у всіх суб'єктів навчально-виховного процесу, що якісно впливатиме

на формування гармонічної у фізичному, інтелектуальному та духовному аспекті особистості учня.

У теорії та практиці педагогіці (дидактиці, методиці) готовність як педагогічний феномен досліджували В. І. Бобрицька, А. О. Деркач, І. А. Зязюн, Д. С. Мазоха, В. О. Моляко, О. М. Пехота, В. О. Сластьонін, Є. С. Шевчук, О. Г. Ярошенко та ін.

А. Дистервег писав: «... усе життя людини, усі його помисли, справи та прагнення повинні виявляти рух до вищого початку, або інакше мало буде цінні в цьому житті, оскільки вона не представлятиме цілісного явища, оскільки в ній не буде внутрішньої гармонії».

З огляду на вищевикладене очевидна актуальність проблеми підготовки педагогічних працівників до управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій, формування безпечного та здорового способу життя у системі післядипломної освіти.

У процесі дослідження підходів до цієї тематики можна відзначити, що існує специфіка підготовки педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти з різних спеціальностей, а також управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх закладів залишається на рівні «це необхідно» (Т. М. Сорочан).

Сьогодні особливо актуалізується питання про якість освіти, конкуренція на ринку освітніх послуг, посилюється боротьба за лідерство отримання більшого числа абітурієнтів, престиж свого диплома – зазначене стимулює до впровадження інноваційних методик удосконалення професійної діяльності педагогічних працівників, яка міцно пов'язана з долею людини: з її здоров'ям, життям. Звідси випливає завдання формування особистісних моральних якостей педагогічних працівників різних категорій, вміння створювати педагогічні умови трансформування спеціальної інформації про збереження здоров'я у кола всіх учасників навчального процесу, в молодіжне середовище та, насамперед, його готовність до навчання молоді розумінню цінності людського життя, осмисленню способів виживання на практичному рівні. Інакше наукові та професійні принципи навчання вступають у суперечливу взаємодію з суспільством – це спостерігається в освітньому просторі країни сьогодні. Тому освіта, віддзеркалюючи соціально-економічні запити, стає вагомим ресурсом у відносинах ринкової конкуренції, які пришвидшують інноваційний поступ.

У контексті нашого дослідження іншими критеріями виступають провідні елементи в структурі «готовності педагогічного працівника до професійного самовдосконалення, розвиток яких може служити показником розвитку як окремих компонентів, так і досліджуваного в інтегральній освіті в цілому: пізнавальний інтерес і рівень теоретичних знань про здоров'язбережувальні компоненти педагогічних технологій; особистісно-значимий сенс методик управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій як педагогічних інновацій; рівень сформованості системи технологічних умінь, необхідних для успішного застосування педагогічних інновацій; педагогі-

чних діагностик, проектувальних, конструктивних, організаційних, комунікативних; сформованість позиції рефлексивних навичок організації застосування навчально-виховного процесу у закладах освіти.

5. Результати дослідження

Отже, коли педагогічний працівник отримує задоволення не від результату діяльності, а від неї самої, в силу особистого інтересу, відбувається «зрушення мотиву на мету».

Реалізація принципу ціложиттєвої безперервності освіти припускає оволодіння слухачами способами самовдосконалення, а саме – способами проблематизації й актуалізації, методик складання індивідуальних освітніх програм, умінням увійти до освітньої мережі. Коли ми говоримо про якість підготовки слухачів у системі післядипломної педагогічної освіти, то ми пропонуємо комплекс характеристик компетентностей і професійного усвідомлення педагогічними працівниками, що відбивають здатність, здійснювати здоров'язбережувальну практичну діяльність відповідно до вимог сучасного етапу розвитку системи освіти, з розумінням відповідальності за результати своєї професійної діяльності.

6. Висновки

Отже, модернізація сучасної педагогічної теорії та практики управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій серед усіх суб'єктів навчально-виховного процесу передбачає ствердження нових моральних цінностей, впровадження таких здоров'язбережувальних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти які б позитивно впливали на осмислення діяльності педагогічних працівників, на формування концептуальної ідеї формування на здоров'язбережувальний простір навчального закладу, що повинно стати наріжним каменем здорового генофонду українського народу. Перспективою наших авторських наукових розвідок передбачається запропонувати програму підготовки педагогічних працівників до раціонального управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій в системі післядипломної педагогічної освіти, що стане у нагоді у закладах освіти різних типів.

Література

1. Зуб'як, Р. М. Управління якістю підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх учбових закладів сільської місцевості [Електронний ресурс] / Р. М. Зуб 'як // Теорія і методика управління освітою. – 2009. – № 2. – Режим доступу: <http://tme.uuo.edu.ua/>
2. Беспалько, В. П. Элементы управления процессом обучения: в 2-х ч. Ч. 1 [Текст] / В. П. Беспалько. – М.: Знание, 1970–1971. – 80 с.
3. Бех, І. Д. Виховання особистості. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади : навч.-

метод. видання: у 2 кн. Кн. 1 [Текст] / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.

4. Горяна, Л. Г. Особливості впровадження здоров'язбережувальних технологій у шкільний простір (Поради щодо організації роботи експериментального майданчика) [Текст]: наук.-метод. пос. / Л. Г. Горяна. – К.: БТОВ «Вітас ЛТД», 2012. – 80 с.

5. Горяна, Л. Г. Міжкурсова освіта вчителів. Організація самоосвіти вчителів у міжкурсовий період: методичний poradnik [Текст] / Л. Г. Горяна. – К.: КМУВ ім. Б. Грінченка, 1996. – 312 с.

6. Терент'єва, Н. О. Характеристика окремих етапів розвитку політехнічної освіти в ХХ столітті [Текст]: 36. наук. пр. / Н. О. Терент'єва // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2004. – Вип. 26. – С. 53–56.

7. Чернишова, Є. Р. Формування кадрового потенціалу навчальних закладів всистемі післядипломної педагогічної освіти: науково-практичні основи [Текст]: монографія / Є. Р. Чернишова. – ДВНЗ «Університет менеджменту і освіти» НАПН України. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 472 с.

8. Калініна, Л. Культура як цивілізаційний феномен в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом [Текст] / Л. Калініна, Г. Калініна // Освіта і управління. – 2010. – Т. 13, № 2-3. – С. 70–78.

9. Єльнікова, Г. Розвиток управлінських функцій керівника загальноосвітнього навчального закладу [Текст] / Г. Єльнікова // Управління школою. – 2004. – № 33 (81). – С. 2–7.

References

1. Zub'jak, R. M. (2009). Upravlinnja jakistju pidvyshhenja kvalifikacij kerivnykiv zagal'noosvitnih uchbovyh zakladiv sil'skoi' miscevoli. Teorija i metodyka upravlinnja osvitu, 2. Available at: <http://tme.uuo.edu.ua/>
2. Bepal'ko, V. P. (1970–1971). Jelementy upravlenija processom obuchenija. In 2 parts. Part 1. Moscow: Znanie, 80.
3. Beh, I. D. (2003). Vyhovannja osobystosti. Osobystisno orijentovanyj pidhid: teoretyko-tehnologichni zasady : navch.-metod. vydannja. In 2 books. Book 1. Kiev: Lybid', 280.
4. Gorjana, L. G. (2012). Osoblyvosti vprovadzhenja zdorov'jazberezuval'nyh tehnologij u shkil'nyj prostir (Porady shhodo organizaciji' roboty eksperymental'nogo majdanchyka). Kiev: BTOV «Vitas LTD», 80.
5. Gorjana, L. G. (1996). Mizhkursova osvita vchyteliv. Organizacija samoosvity vchyteliv u mizhkursovyj period: metodychnyj poradnyk. Kiev: KMIUV im. B. Grinchenka, 312.
6. Terent'jeva, N. O. (2004). Harakterystyka okremyh etapiv rozvytku politehnicnoi' osvity v HH stolitti. Teoretychni pytannja kul'tury, osvity ta vyhovannja, 26, 53–56.
7. Chernyshova, Je. R. (2012). Formuvannja kadrovogo potencialu navchal'nyh zakladiv vsysteme pisljadyplomnoi' pedagogicnoi' osvity: naukovo-praktychni osnovy. DVNZ «Universytet menedzhmentu i osvity» NAPN Ukrainy. – K.: Pedagogicna dumka, 472.
8. Kalinina, L., Kalinina, G. (2010). Kul'tura jak cyvilizacijnyj fenomen v upravlinni zagal'noosvitnim navchal'nym zakladom. Osvita i upravlinnja, 13 (2-3), 70–78.
9. Jel'nykova, G. (2004). Rozvytok upravlins'kyh funkcij kerivnyka zagal'noosvitn'ogo navchal'nogo zakladu. Upravlinnja shkoloju, 33 (81), 2–7.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Чернишова Є. Р.
Дата надходження рукопису 22.05.2015*

Горяна Лариса Григорівна, кандидат педагогічних наук, кафедра філософії і освіти дорослих, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, вул. Артема, 52-а, м Київ, Україна, 04053
E-mail: gorjana@mail.ru